

2017. gada pārskata ziņojuma kopsavilkums

Atruna

Šis izdevums ir paredzēts tikai informatīviem nolūkiem un ne vienmēr atspoguļo Eiropas Ķīmiskāliju aģentūras oficiālo nostāju. Eiropas Ķīmiskāliju aģentūra nav atbildīga par šajā dokumentā sniegtās informācijas iespējamo izmantošanu.

Europe Direct ir dienests, kas palīdz rast atbildes uz jautājumiem par Eiropas Savienību.

Bezmaksas tālruņa numurs (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Daži mobilo tālruņu operatori aizliedz pieeju 00 800 numuriem, vai arī, zvanot uz šiem numuriem, var nākties maksāt.

Plašāku informāciju par Eiropas Savienību skatiet internetā (<http://europa.eu>).

Kataloga dati atrodami šīs publikācijas beigās.

2017. gada pārskata ziņojuma kopsavilkums

Atsauce: ECHA-18-B-06-LV

ISBN: 978-92-9020-547-0

Kataloga numurs: ED-AR-18-001-LV-N

DOI: 10.2823/88618

ISSN: 2467-2955

Publ. datums: 2018. gada aprīlis

Valoda: LV

© Eiropas Ķīmiskāliju aģentūra, 2018

Titullapa © Eiropas Ķīmiskāliju aģentūra

Ja jums ir jautājumi vai komentāri par šo dokumentu, lūdzam iesniegt tos, izmantojot informācijas pieprasījuma veidlapu (minot atsauces numuru un izdošanas datumu). Informācijas pieprasījuma veidlapa ir atrodama *ECHA* tīmekļa vietnes kontaktinformācijas sadaļā:

<http://echa.europa.eu/contact>

Eiropas Ķīmiskāliju aģentūra

Pasta adrese: P.O. Box 400, FI-00121 Helsinki, Somija

Adrese apmeklētājiem: Annankatu 18, Helsinki, Somija

ECHA rādītāji

17 687

reģistrētas vielas mūsu datubāzē

181

īpaši bīstama viela kandidātu sarakstā

6,5 miljoni klasificēšanas un marķēšanas paziņojumu par

> 135 000

vielu

9000

palīdzības dienesta sniegtās atbildes uzņēmumiem

10 030

ārējo apmeklētāju veiktie apmeklējumi

510 000

REACH 2018 tīmekļa lapu apmeklējumi kopš 2014. gada oktobra

109

miljonu EUR
gada budžets

Kopsavilkums

Šajā dinamiskajā gadā ir noslēdzies *ECHA* Daudz gadu darba programmas ceturtais gads un stratēģisko mērķu īstenošanas piecu gadu termiņš. Tuvojas *REACH* reģistrācijas beigu termiņš – 2018. gada 31. Maijs. Tas ir saistīts ar nozīmīgu sagatavošanās darbu un atbalsta sniegšanu mazāka apjoma ķīmisko vielu reģistrētājiem, tuvojas arī integrētās regulatīvās stratēģijas termiņš, un *ECHA* valde ir izvēlējusies jaunu izpilddirektoru aģentūras 10. darbības gadā.

ECHA noteica stratēģiskās darbības virzienus, kas vērsti uz ES juridisko saistību izpildi (*REACH*, *CLP*, *BPR*, *PIC*), kā arī nolūkā sasniegt starptautiskos mērķus, tostarp Pasaules Ilgtspējīgas attīstības samitā (*WSSD*) noteiktos mērķus 2020. gadam un turpmāk. Tas ir ļāvis aģentūrai panākt progresu tās stratēģiskā plāna izstrādē 2019.–2021. gadam.

Organizācijas mērogā aģentūra operatīvā līmenī ir sasniegusi būtisku progresu, kas ir devis taustāmus rezultātus *ECHA* četrus vispārējo stratēģisko mērķu sasniegšanā (sk. lodziņu).

Turpmāki ķīmisko vielu reģistrēšanas procesa uzlabojumi, sākot no labākiem un vienkāršākiem IT rīkiem līdz skaidrākai un spēcīgākai komunikācijai, daudziem uzņēmumiem, jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), ir palīdzējuši sagatavoties *REACH* reģistrācijas beigu termiņam.

Panākts progress arī *ECHA* integrētās regulatīvās stratēģijas virzībā, kas ir ļāvis darbu un resursus koncentrēt uz labvēlīgākās ietekmes panākšanu. *REACH* procesu savstarpējā saistība un dalībvalstu kopīgi veiktais skrīnings nodrošina, ka iestādes var identificēt attiecīgās vielas, kas potenciāli rada bažas, un apsekot tās. Aģentūra ir uzlabojusi un optimizējusi arī tās procesu norisē izmantotos tehniskos rīkus.

Būtiskākie sasniegumi 2017. gadā

Darbības

- Intensīvāks atbalsts operatoriem pirms reģistrācijas beigu termiņa 2018. gadā; pietiekami resursi, lai apstrādātu paredzamo maksimālo iesniegumu skaitu – 60 000 iesniegumu.
- Mākoņpakalpojumu ieviešana iesniegšanas rīkā *IUCLID*, kas MVU operatoriem palīdz sagatavot dokumentāciju tiešsaistē, kā arī nav nepieciešams lejupielādēt programmatūras, ir uzlabota datu drošība, kā arī ir citi ieguvumi.
- Pilnveidots pilnīguma pārbaudes rīks, kas jau no paša sākuma ļauj uzlabot datu kvalitāti.
- Progress informācijas ieguvē par svarīgākajām ķīmisko vielu īpašībām, piemēram, iespējamu bīstamību un nepieciešamu augstāku atbilstības līmeni, lai pierādītu drošu lietošanu, vairāk orientējoties uz vielu grupām un sadarbību ar operatoriem.
- Mērķtiecīgāki ieteikumi pakārtotajiem lietotājiem par drošu lietošanu, pamatojoties uz sektora lietošanas kartēm un vispārīgiem iedarbības scenārijiem.
- Atbalsts dalībvalstīm, ļaujot tām orientēties uz vielām, kas ir potenciāli bīstamas darba ņēmējiem, patērētājiem un videi.
- Tika turpināta aizstāšanas popularizēšana, licencēšanas kandidātu sarakstam tika pievienotas septiņas jaunas īpaši bīstamas vielas (*SVHC*), un Eiropas Komisijai tika sniegti ieteikumi par prioritātēm.
- Atzinums par ftalātu ierobežošanu, jo tie ietekmē cilvēku reproduktīvo sistēmu, un atzinums par svinu skrotīs, lai mazinātu putnu nonāvēšanu purvājos.
- Pabeigti 58 atzinumi par licencēšanas pieteikumiem.
- Zinātniskais atzinums par herbicīda glifozāta bīstamības klasifikāciju.
- Pirmie divi atzinumi par Savienības atļauju biocīdiem, paverot ceļu piekļuvei ES tirgum.

STRATĒĢISKIE MĒRĶI

- 1 Maksimāli atvieglot kvalitatīvas informācijas pieejamību, lai sekmētu drošu ķīmisko vielu ražošanu un lietošanu
- 2 Mobilizēt iestādes pārdomāti lietot datus, apzinot bīstamas ķīmiskās vielas un risinot to radītās problēmas
- 3 Risināt zinātniskās problēmas, darbojoties kā dalībvalstu, Eiropas iestāžu un citu dalībnieku zinātnisko un regulatīvo spēju attīstīšanas centram
- 4 Efektīvi un sekmīgi izpildīt pašreizējos un jaunus uzdevumus likumdošanas jomā, vienlaikus pielāgojoties paredzamajiem resursu ierobežojumiem

- Uzlaboti IT interfeisi, kuros dalībvalstu kompetentās iestādes var piekļūt *ECHA* datiem, kā rezultātā labāk ir pārskatāms regulatīvais darbs ar atsevišķu vielu vai vielu grupu.
- Lielāka IT sistēmu automatizācijas pakāpe, kas nodrošina augstāku datu integritātes, standartizācijas, integrācijas un pieejamības līmeni.

Pārvaldība

- Pamatoti zinātniskie atzinumi un efektīvāks *ECHA* zinātnisko komiteju darbs.
- Pilnveidotas drošības datu lapas kā daļa no saskaņotās rīcības, lai uzlabotu izpildes panākšanu starp *ECHA* Forumu un akreditētām ieinteresēto personu organizācijām (*ASO*).
- Apelācijas padome sniedza skaidrojumu juridiskos un regulatīvos jautājumos par nanomateriāliem un mijiedarbību starp *REACH* un Kosmētikas regulu, kā arī par pakārtoto lietotāju tiesībām.
- *ECHA* sveica amatā jauno izpilddirektoru un atskatījās uz iepriekšējos 10 gados paveikto.
- Aģentūra noslēdza jaunu telpu meklēšanas projektu un parakstīja nomas līgumu pirms plānotās pārcelšanās 2020. gadā.

Stratēģisko mērķu izpilde – 2017. gada rezultāti

ECHA četri stratēģiskie mērķi ir noteikti Daudzgaļu darba programmā (MAWP) 2014.–2018. gadam, ko valde pieņēma 2013. gada 26. septembrī. Ik gadu ECHA ziņo par progresu šo mērķu sasniegšanā. Tālāk ir aprakstīti 2017. gada rezultāti.

1. mērķis.

Maksimāli atvieglot augstvērtīgu datu pieejamību, lai varētu ražot un lietot droši ķīmiskās vielas

Aģentūra progresu pirmā stratēģiskā mērķa (SO1) sasniegšanā mēra pēc četriem indikatoriem, kas noteikti 2014. gadā. Šie indikatori attiecas uz dažādām reģistrācijas dokumentācijas daļām un dažādiem kvalitātes aspektiem. Te jāmin nepilnības vielas identificēšanā, nepilnības ziņotajos lietošanas veidos vielām, kas reģistrētas kā starpprodukts, neatbilstības pakāpe harmonizētajai klasifikācijai un fizikāli ķīmiskā, vides un cilvēku veselības apdraudējuma datus konstatētie trūkumi. Šie indikatori paši par sevi nav tiešs informācijas atbilstības rādītājs, bet tie ļauj izmērīt konkrētas konstatētās novirzes vai nesakritības REACH reģistrētāju iesniegtajos datos, ko pārbauda automatizētajā skrīninga procedūrā. Rezultāti ir izteikti kā procentuālais skaits dokumentāciju, kurām skrīninga pārbaudē bija sekmīgs vērtējums.

Kopš jaunās paaudzes reģistrācijas rīku (IUCLID 6 un REACH-IT) izlaides 2016. gada vidū un pilnīguma pārbaudes procesa uzlabošanas reģistrācijas informācijas kvalitāte visās jaunajās un atjauninātajās dokumentācijās ir uzlabojusies. Tas ir tieši ietekmējis reģistrācijas datubāzes kopējo kvalitāti, jo šo četru indikatoru aprēķins daļēji ir balstīts uz procentuālo skaitu jauno vai atjaunināto iesniegto dokumentāciju.

Vispārējā kvalitāte – iesniegtās informācijas konsekvences un nozīmīguma līmenis

Salīdzinot ar 2016. gadu, novēroja uzlabojumus tādās jomās kā vielu identificēšana (+6 %), informācija par bīstamību (+6 %), lietošana atbilstoši starpprodukta statusam (+2 %), un harmonizētajai klasifikācijai atbilstošo dokumentāciju skaits bija pieaudzis par +1 %.

Attiecībā uz vielu identificēšanu 77 % no gandrīz 62 500 dokumentācijām 2017. gadā bija sekmīgs rezultāts skrīninga pārbaudē. Indikators, kas atspoguļo lietošanas veida atbilstību vielām, kas reģistrētas kā starpprodukti, ir 94 % no visām starpproduktu dokumentācijām (~ 12 000). Bīstamības informācijas indikators ir paaugstinājies par 46 % visām galveno reģistrētāju un individuālajām reģistrācijas dokumentācijām (~ 9500), bet indikators, kas raksturo atbilstību harmonizētajai klasifikācijai, sasniedza 97 %. Šīs pozitīvās tendences skaidri apliecina, ka stratēģijai, kurā paredz datu kvalitātes paaugstināšanu, rīku, procesu un komunikācijas pilnveidošanu un pilnīguma pārbažu uzlabošanu, noteikti ir rezultāti.

2. mērķis.

Mobilizēt iestādes, lai tās pārdomāti lieto datus, apzinot ķīmiskās vielas, kas rada bažas, un risinot to radītās problēmas

ECHA *SO2* pieprasa *REACH* un klasificēšanas, marķēšanas un iepakojšanas (*CLP*) datu inteligentu lietošanu, lai iestādes laikus un efektīvi var pievērsties vielām, kas rada vislielākās bažas. Tāpēc *ECHA* īsteno vienotu skrīninga pieeju attiecībā uz visiem *REACH* un *CLP* procesiem, tostarp izvērtēšanu, lai identificētu vielas un lietošanas veidus, kas ir visnozīmīgākie un par kuriem potenciāli jāuzsāk regulatīvās darbības. Galu galā šiem procesiem ir arī jāļauj identificēt vielas, kurām nav nekādas prioritātes vai ir zema prioritāte turpmāko regulatīvo darbību uzsākšanai.

Tika konstatēts, ka attiecībā uz apmēram 69 % no 101 vielas (atsevišķi vai grupas ietvaros), kam dalībvalstis 2017. gadā veica skrīningu, ir jāveic turpmākas darbības. Par vēl 32 vielām, kas sadalītas piecās grupās, joprojām tiek gaidīts skrīninga rezultāts, jo šīs vielas ir iekļautas sadarbības pieejas pilotprojektos (*COLLA*). Kopš pagājušā gada manuālais skrīnings ietver arī vielu grupas, jo turpmākas darbības ir nepieciešamas apmēram 77 % vielu grupu, bet tikai 60 % atsevišķu vielu. Tas, šķiet, atbilst 2016. gada progresā ziņojumā konstatētajai tendencei saistībā ar *SVHC* Ceļa karti 1, proti, arvien grūtāk ir atrast atsevišķas vielas, kam būtu nepieciešamas turpmākas regulatīvās darbības, un ir vērojams ieguvums no saistītu vielu grupu aplūkošanas. ES 22 dalībvalstis un Eiropas Ekonomiskās zonas (EEZ) valstis, kas 2017. gadā piedalījās manuālajā skrīningā, apliecina būtisku interesi turpināt šādu praksi.

Vēl ir pārāgri izdarīt secinājumus par tendencēm un vielu izvērtēšanas efektivitāti, jo attiecībā uz lielāko daļu vielu process vēl nav pabeigts. Kopš 2012. gada dalībvalstis ir vērtējušas 221 vielu un pabeigušas vērtēšanu 74 vielām (30,4 %). Vērtētāji 43 % no pabeigtajiem gadījumiem identificēja turpmākas regulatīvā riska pārvaldības nepieciešamību. Šī procentuālā daļa turpmākajos gados varētu pieaugt, jo tiks izdarīti secinājumi lielākai daļai no izvērtējumiem, kad būs izpildīti papildinformācijas pieprasījumi. Papildu izvērtējuma procesā, kur vērtēja 221 vielu, par 35 % vielu gaida reģistrētāju iesniegto informāciju, par 7 % vielu veic iesniegto datu faktisku papildu izvērtēšanu un par 1 % vielu gatavo secinājumus. Pārējās vielas ir lēmumu pieņemšanas posmā.

No visām vērtēšanas procesā esošajām vielām *ECHA* ir pieprasījusi informāciju par 98 vielām. Reģistrētāji pārsūdzēja 18 no *ECHA* lēmumiem. Vielu izvērtēšanu 2017. gadā veica mazāks skaits dalībvalstu nekā 2016. gadā (samazinājums no 20 uz 15) galvenokārt tāpēc, ka ir sarežģīti iekļaut piemērotas vielas Kopienas rīcības plānā (*CoRAP*) un daļu no lietām vēl izskata.

Tāpat kā 2016. gadā 13 dalībvalstis iesniedza priekšlikumus regulatīviem riska pārvaldības pasākumiem saskaņā ar *REACH* vai *CLP* regulu.

Piecas dalībvalstis iesniedza priekšlikumus regulatīviem riska pārvaldības pasākumiem saskaņā ar *REACH* regulu. Riska pārvaldības iespēju analīzes (*RMOA*) secinājumu izpildes apmērs pieauga līdz 94 %, jo īpaši attiecībā uz *SVHC* identificēšanu vai ierobežojumiem. Turklāt četri secinājumi par nepieciešamību izstrādāt harmonizētās klasificēšanas un marķēšanas (*CLH*) priekšlikumus arī liecina par pozitīvu tendenci. Divus no trim secinājumiem bez turpmākām darbībām iesniedza kā *RMOA*, ar ko var izskaidrot, kāpēc vēl nav iesniegts priekšlikums par *CLH*.

Šī tendence apliecina, ka vairumā *RMOA* secinājumu tagad ir noteiktas turpmākas darbības, bet dalībvalstīm vajag pietiekami daudz laika, lai savus secinājumus pārveidotu par regulatīvās riska pārvaldības priekšlikumiem.

3. mērķis.

Risināt zinātniskās problēmas, darbojoties kā dalībvalstu, Eiropas iestāžu un citu dalībnieku zinātnisko un reglamentējošo spēju attīstīšanas centram

Šā mērķa nolūks ir nodrošināt *ECHA* regulatīvā darba pamatošanu ar jaunākajām zinātniskajām atziņām. Darbības ir orientētas uz *ECHA* regulatīvās zinātnes stratēģijas īstenošanu, spēju attīstīšanu un darbošanos kā regulatīvam zinātnes centram.

Saistībā ar regulatīvās zinātnes stratēģiju aģentūra ievieša jaunu pārvaldības ciklu, lai nodrošinātu visu zinātnisko projektu atbilstību vienai no interesējošām tēmām un to iznākuma pievienoto vērtību regulatīvajiem procesiem. Sociāli ekonomiskās analīzes jomā *ECHA* uzsāka pētniecisko darbu sadarbībā ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizāciju (*OECD*), lai izvērtētu ķīmisko vielu iedarbības ietekmi uz cilvēka veselību.

Jūnijā publicēja trešo likumā noteikto ziņojumu par alternatīvām izmēģinājumu veikšanai ar dzīvniekiem (*REACH* 117. panta 3. punkts). Turklāt *ECHA* pēc valdes pieprasījuma veica pētījumu par to, kāda saskaņā ar ES ķīmisko vielu jomas tiesību aktiem ir regulatīvā piemērojamība pieejām, kas neietver dzīvniekus. Izstrādāto ziņojumu publicēja novembrī.

ECHA revidēja savu pirmoreiz 2015. gadā izmantoto kompetenču kartēšanas procesu, ņemot vērā 2017. gada revīzijas rezultātus, un pārskatīs šo procesu 2018. gadā saskaņā ar revīzijas rezultātiem. Valstu izpildes panākšanas inspektoriem nodrošināja ikgadēju inspektoru apmācību (sīkāku informāciju sk. sadaļā "Forums").

Kopš 2016. gadā publicēja otro ziņojumu par *REACH* un *CLP* darbību (*REACH* 117. panta 2. punkts), *ECHA* ir integrējusi šajā ziņojumā paustās saistības plānošanas dokumentos progresa uzraudzībai saskaņā ar parasto ikgadējo ciklu. Leinteresētās personas, ko aptaujāja 2017. gadā, parasti pauda pozitīvu vērtējumu (vismaz 80 % katrā jautājumā) jautājumos par *ECHA* zinātnisko un tehnisko atbalstu procesiem regulatīvajās komitejās un darba grupās.

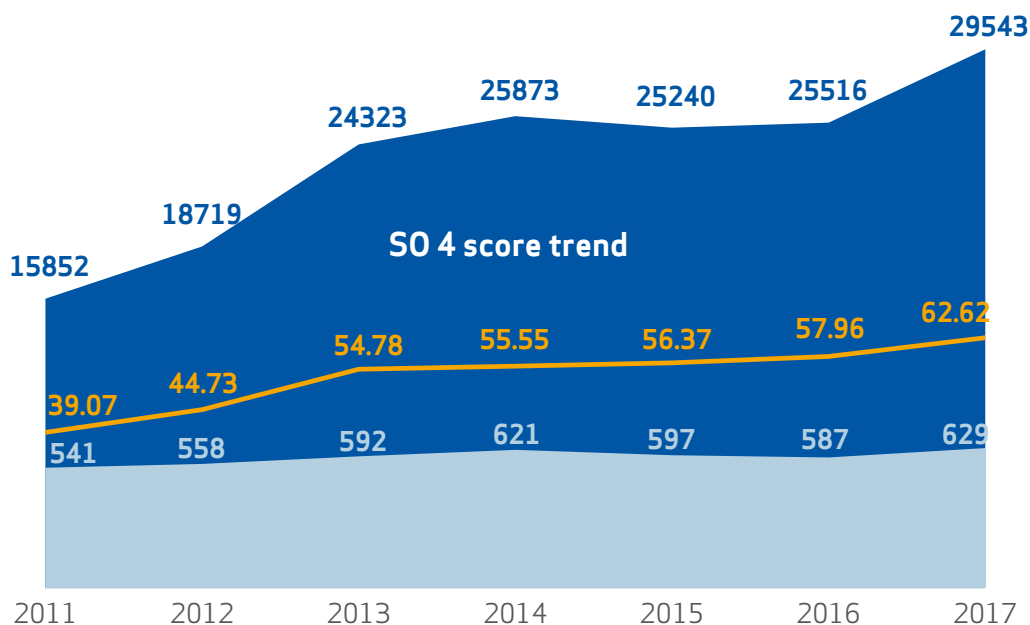
4. mērķis.

Efektīvi un sekmīgi izpildīt pašreizējos un jaunus uzdevumus likumdošanas jomā, vienlaikus pielāgojoties paredzamajiem resursu ierobežojumiem

ECHA izmanto kā rādītāju “Lēmumu un atzinumu ekvivalentu” ceturtā stratēģiskā mērķa un korporatīvās efektivitātes vērtības mērīšanai. Tas ir balstīts uz vairākiem mainīgajiem lielumiem, un *ECHA* lēmumu kopējo svērto skaitu daļa ar maksimālo personāla gada kapacitāti. *ECHA* 2017. gadā jau atkal pierādīja, ka spēj panākt vairāk rezultātu ar proporcionāli mazākiem resursiem, kas liecina par tās vispārējās efektivitātes pieaugumu.

Aģentūras paveiktā darba apjoms gadu gaitā patiešām ir audzis ātrāk nekā personāla resursi, kas ir laba efektivitātes pazīme. Gadā pirms 2018. gada nozīmīgā reģistrācijas beigu termiņa, t. i., 2017. gadā, rezultātiem ir līdzīgs raksturs kā 2012. gadā – vienu gadu pirms pirmā *REACH* reģistrācijas termiņa. Gan 2012. gadā, gan 2017. gadā *ECHA* apstrādāja nozīmīgi vairāk lēmumu salīdzinājumā ar darbinieku kopējo skaitu. Ar šādiem rezultātiem aģentūra apliecina labu plānošanu, kā arī pieejamo un jauno resursu novirzīšanu prioritārām jomām, kurās īslaicīgi koncentrējas lielākā darba slodze.

1. ATTĒLS. IKGADĒJAIS EFEKTIVITĀTES RĀDĪTĀJS – DAUDZGADU GRAFIKS

- Total weighted decisions
- Total staff
- Decisions equivalent (No of weighted decisions/opinions divided by the maximum annual staff capacity)

“LĒMUMU UN ATZINUMU EKVIVALENTU” METODE

Kopējais svērtais lēmumu skaits ir attiecīgajā gadā izdoto lēmumu un atzinumu skaits, ņemot vērā visu procesu līdz lēmuma/atzinuma izdošanai un nosakot svērto vērtību atkarībā no laika, kas caurmērā nepieciešams lietas apstrādei. Maksimālā personāla kapacitāte gadā ietver gan operatīvos, gan atbalsta darbiniekus, kā arī konsultantus un pagaidu darbiniekus, kuri ir klātesoši visugadu. Korelācija starp aģentūras svērto produktivitāti un personāla gada kapacitāti norāda uz efektivitātes tendenci gadu laikā, proti, tiek panākta lielāka/mazāka svērtā produktivitāte ar tādu pašu vai proporcionāli mazāku resursu daudzumu.

Ikgadējais skaitliskais efektivitātes rādītājs

1. tabula. Ikgadējais efektivitātes rādītājs

INDEKSĒTĀ TENDENCĒ	2014	2015	2016	2017
SVĒRTO LĒMUMU KOPSKAITS	25 873	25 240	25 516	29 543
PERSONĀLA KOPSKAITS	621	597	587	629
Lēmumu ekvivalents (svērtais lēmumu/atzinumu skaits dalīts ar maksimālo personāla kapacitāti gadā)	55,6	56,4	57,9	62,6

2. tabula. Efektivitātes rādītāja tendences no 2014. gada līdz 2017. gadam

Izmaiņas (%)	2014. -> 2015.	2015. -> 2016.	2016. -> 2017.
% izmaiņas KOPĒJĀ SVĒRTAJĀ LĒMUMU SKAITĀ	-2 %	1 %	16 %
% izmaiņas KOPĒJĀ DARBINIEKU SKAITĀ	-4 %	-1,70 %	7,2 %
% izmaiņas lēmumu ekvivalentu skaitā	1,5 %	2,8 %	8,1 %

EIROPAS ĶĪMIKĀLIJU AĢENTŪRA
ÄNNANKATU 18, P.O. BOX 400,
FI-00121, HELSINKI, SOMIJA
ECHA.EUROPA.EU